

SXEDIO.841

20.8.1964: Ο ΑΤΣΕΣΟΝ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΜΕ ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΛΛΑ Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΤΥΛΙΓΜΕΝΗ ΜΕ ΤΕΤΙΕΣ ΙΔΕΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΔΙΑΜΕΛΙΣΜΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Το τελικό σχέδιο του Ντην Ατσεσον για την Κύπρο, δεν δόθηκε ποτέ στη δημοσιότητα επίσημα.

Το δημοσίευσε όμως η Αθηναϊκή εφημερίδα ΗΜΕΡΑ στις **11 Φεβρουαρίου 1966**. Το σχέδιο αποτελείτο από **15** σημεία.

Εκείνο που φαινόταν από το Σχέδιο ήταν ότι ο Ντην Ατσεσον, είχε καθήσει μπροστά από ένα χάρτη της Κύπρου και αφού έβαλε από την άλλη πλευρά τις διαφορές Ελλάδας-Τουρκίας σχετικά με την εκδίωξη Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης, και το καθεστώς των νησιών Ιμβρου και Τενέδου, άρχισε "να κόβει και να ράβει" αδιαφορώντας ότι μιλούσε για ένα ανεξάρτητο κράτος, για ανθρώπους που διέμεναν σ' αυτό.

Εκείνο που έκανε ήταν να προτείνει την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, αλλά την πρόταση του την περιτύλιγε με τέτοια πρόταση που θα οδηγούσε στο διαμελισμό ουσιαστικά της Κύπρου που θα ενωνόταν με την Ελλάδα.

Προφανώς να πίστευε ότι με την Ένωση οι Κύπριοι δεν θα είχαν πλέον λόγο εφόσον θα γινόταν η Ένωση.

Πρότεινε άμεση Ένωση της Κύπρου, εκμίσθωση για μια πενήνταετία βάσης στην Καρπασία στην Τουρκία που θα κάλυπτε το **4,5%** του κυπριακού εδάφους, διορισμό τούρκων επάρχων σε δυο καθαρά τουρκικές επαρχίες, εγκατάσταση στην Κύπρο αντιπροσώπου του ΟΗΕ για να επιβλέπει τα συμφωνηθέντα και δημιουργία κοινού αμυντικού οργάνου Ελλάδας και Τουρκίας προς σταθεροποίηση και εμπέδωση των σχέσεων φιλίας και συμμαχίας μεταξύ των δυο χωρών με συμμετοχή στο όργανο αυτό και αντιπροσώπου των Ηνωμένων Πολιτειών.

Το σχέδιο δεν διαψεύστηκε ποτέ.

Όπως φαίνεται από την αλληλογραφία του πρωθυπουργού της Ελλάδας Γεωργίου Παπανδρέου με τον αμερικανό πρέσβη στη Αθήνα Λαμπούις, το τελικό σχέδιο του Ντην Ατσεσον θα πρέπει να υποβλήθηκε στον Έλληνα πρωθυπουργό στις **20 Αυγούστου 1964**, αφού εγκρίθηκε από την αμερικανική Κυβέρνηση.

Όπως αναφέρει ο Γεώργιος Παπανδρέου σε επιστολή του στις **22 Αυγούστου 1964** προς τον ίδιο τον Ατσεσον, μέσω του αμερικανού πρεσβευτή στην Αθήνα Λαμπούις "ο πρέσβυς Λαμπούις είχε την καλωσύνη να μου δώσει χθες την επιστολή σας της **20ης Αυγούστου** και να με πληροφορήσει πως οι προτάσεις σας εγκρίθηκαν από την Κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών".

Αυτή δεν ήταν η μοναδική ένδειξη. Η άλλη ήταν το ταξίδι, την ίδια μέρα στην Κύπρο του Έλληνα υπουργού Άμυνας Πέτρου Γαρουφαλιά στην Κύπρο, όπου ο Πρόεδρος Μακάριος έδωσε την τελική αρνητική του απάντηση στο σχέδιο Ατσεσον αλλά και πρόσκληση του στην Αθήνα λίγες μέρες αργότερα όπου, ύστερα από νέες συνομιλίες με τον Γεώργιο Παπανδρέου, επανέλαβε την απορριπτική του απάντηση στο σχέδιο Ατσεσον.

Το τελικό σχέδιο έχει ως εξής:

1. Άμεσος Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, με αναγνώρισιν πλήρους κυριαρχίας του Ελληνικού Στέμματος, της Ελληνικής κυριαρχίας του Ελληνικού Στέμματος, της Ελληνικής Κυβερνήσεως, της Ελληνικής Νομοθεσίας, ως και του ελληνικού Δημοσίου εις την νήσον.

2. Υπουργός Γενικός διοικητής, μέλος της Ελληνικής Κυβερνήσεως ορίζεται παρ' αυτής επί κεφαλής της διοικήσεως εις την Κύπρον, ως φορέυς των κυβερνητικών αποφάσεων και ως έχων την πολιτικήν ευθύνην της εφαρμογής των.

3. Εκμισθούται διά μίαν πεντηκονταετίαν βάσει εις Καρπασίαν προς την Τουρκίαν, της οποίας η έκτασις δεν υπερβαίνει το **4.5%** (τεσσεράμισυ τοις εκατόν) της συνολικής εδαφικής εκτάσεως της Κύπρου.

4. Αναλαμβάνεται η δέσμευσις όπως μη αυξηθούν αι έξη επαρχίαι της Κύπρου πέραν των οκτώ. Εις τας δύο εκ των επαρχιών τούτων, η Ελληνική Κυβέρνησις θα ορίζη τούρκους επάρχους, κατά την κρίσιν της, άνευ περιορισμού.

5. Δημιουργείται θέσις Συμβούλου επί των Μουσουλμανικών υποθέσεων, όστις θα πλαισιώση υπηρεσιακώς τον Έλληνα Υπουργόν Γενικόν Διοικητήν.

6. Διά τους Τούρκους της Νήσου καθορίζεται μειονοτικόν καθεστώς, όμοιον προς το ισχύον εις την Ελληνικήν Θράκην διά την τουρκικήν μειονότητα.

7. Αντιπρόσωπος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, μονίμως εγκατεστημένος εις Κύπρον, θα επιβλέπη την εφαρμογήν του μειονοτικού καθεστώτος κατά τας συνημμένας συμφωνίας.

8. Αναγνωρίζεται εις την Ελλάδα και την Τουρκίαν δικαίωμα ατομικών προσφυγών, βάσει της συμβάσεως της Ρώμης διά τα δικαιώματα του ανθρώπου. Προς τούτο η σύμβασις θα υπογραφή υπό της Ελλάδος και υπό της Τουρκίας.

9. Εις την Καρπασίαν θα επεκτείνεται η Ελληνική κυριαρχία, παρά την εκμίσθωσιν αυτής ως βάσεως εις την Τουρκίαν.

10. Τα κυριώτερα χωρία της Καρπασίας θα εξαιρεθούν της περιοχής, η οποία εκμισθούται εις την Τουρκίαν. Εξαιρείται επίσης το μοναστήριον του Αγίου Ανδρέου και χαράσσεται οδός δι' ελευθέραν επικοινωνίαν αυτού μετά των χωρίων.

11. Δημιουργείται κοινόν αμυντικόν όργανον Ελλάδος και Τουρκίας προς σταθεροποίησιν και εμπέδωσιν των σχέσεων φιλίας και συμμαχίας μεταξύ των δυο κρατών. Εις το κοινόν αμυντικόν όργανον θα μετέχη και Αμερικανός αντιπρόσωπος.

12. Το κοινόν αμυντικόν όργανον Ελλάδος και Τουρκίας δεν θα περιορίζεται εις την στρατιωτικήν συνεργασίαν, αλλά θα επεκτείνεται και εις την πολιτικήν και τουριστικήν.

13. Οι εκπρόσωποι της Ελλάδος και της Τουρκίας

εις το κοινόν αμυντικόν όργανον θα συνέρχωνται εις τακτά διαστήματα και θα ενώνουν τας προσπάθειάς των διά την ανάπτυξιν και την πρόοδον της συνεργασίας επαγαθών των δύο κρατών.

14. Η Τουρκία αναλαμβάνει την υποχρέωσιν όπως δεχθή γενικώς και ανεξαιρέτως, προς εγκατάστασιν, όλους τους απελαθέντας εκ Κωνσταντινουπόλεως και εξ άλλων πόλεων, και αναγνώριση δι' αυτούς το μειονοτικόν καθεστώς, το οποίον ισχύη δια τους Τούρκους της Κύπρου.

15. Η Τουρκία αναλαμβάνει όπως σεβασθή τας σχετιζομένας προς την Ιμβρον και Τένεδον διεθνείς υποχρεώσεις της.

(Μεταγλώττιση)

1. Αμεση Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, με αναγνώριση πλήρους κυριαρχίας του Ελληνικού Στέμματος, της Ελληνικής κυριαρχίας του Ελληνικού Στέμματος, της Ελληνικής Κυβέρνησης, της Ελληνικής Νομοθεσίας, ως και του ελληνικού Δημοσίου στη νήσο.

2. Υπουργός Γενικός διοικητής, μέλος της Ελληνικής Κυβέρνησης ορίζεται από αυτήν επί κεφαλής της διοίκησης στην Κύπρο, ως φορέας των κυβερνητικών αποφάσεων και ως έχοντας την πολιτική ευθύνη της εφαρμογής τους.

3. Εκμισθώνεται για μια πεντηκονταετία βάση στην Καρπασία προς την Τουρκία, της οποίας η έκταση δεν υπερβαίνει το **4.5%** (τεσσεράμισυ τοις εκατόν) της συνολικής εδαφικής έκτασης της Κύπρου.

4. Αναλαμβάνεται η δέσμευση όπως μη αυξηθούν οι έξι επαρχίες της Κύπρου πέραν των οκτώ. Στις δύο από τις επαρχίες αυτές, η Ελληνική Κυβέρνηση θα ορίζει τούρκους επάρχους, κατά την κρίση της, χωρίς περιορισμό.

5. Δημιουργείται θέση Συμβούλου για Μουσουλμανικές υποθέσεις, ο οποίος θα πλασιώσει υπηρεσιακώς τον Έλληνα Υπουργό Γενικό Διοικητή.

6. Για τους Τούρκους της Νήσου καθορίζεται μειονοτικό καθεστώς, όμοιο προς το ισχύον στην Ελληνική Θράκη για την τουρκική μειονότητα.

7. Αντιπρόσωπος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, μόνιμα εγκατεστημένος στην Κύπρο, θα επιβλέπει την εφαρμογή του μειονοτικού καθεστώτος κατά τις συνημμένες συμφωνίες.

8. Αναγνωρίζεται στην Ελλάδα και την Τουρκία δικαίωμα ατομικών προσφυγών, με βάση τη σύμβαση της Ρώμης για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Προς τούτο η σύμβαση θα υπογραφεί από την Ελλάδα και από την Τουρκία.

9. Στην Καρπασία θα επεκτείνεται η Ελληνική κυριαρχία, παρά την εκμίσθωση της ως βάσης στην Τουρκία.

10. Τα κυριότερα χωριά της Καρπασίας θα εξαιρεθούν από την περιοχή, η οποία εκμισθώνεται στην Τουρκία. Εξαιρείται επίσης το μοναστήρι του Αγίου Ανδρέα και χαράσσεται οδός για ελεύθερη επικοινωνία του με τα χωριά.

11. Δημιουργείται κοινό αμυντικό όργανο Ελλάδας και Τουρκίας προς σταθεροποίηση και εμπέδωση των σχέσεων φιλίας και συμμαχίας μεταξύ των δύο κρατών. Στο κοινό αμυντικό όργανο θα μετέχει και Αμερικανός αντιπρόσωπος.

12. Το κοινό αμυντικό όργανο Ελλάδας και Τουρκίας δεν θα περιορίζεται στη στρατιωτική συνεργασία, αλλά θα επεκτείνεται και στην πολιτική και τουριστική.

13. Οι εκπρόσωποι της Ελλάδας και της Τουρκίας στο κοινό αμυντικό όργανο θα συνέρχονται σε τακτά διαστήματα και θα ενώνουν τις προσπάθειες τους για την ανάπτυξη και την πρόοδο της συνεργασίας για το καλό των δύο κρατών.

14. Η Τουρκία αναλαμβάνει την υποχρέωση όπως δεχθεί γενικά και ανεξάρτητα, προς εγκατάσταση, όλους τους απελαθέντες από την Κωνσταντινούπολη και από άλλες πόλεις, και αναγνωρίζει γι' αυτούς το μειονοτικό καθεστώς, το οποίο ισχύει για τους

Τούρκους της Κύπρου.

15. Η Τουρκία αναλαμβάνει να σεβασθεί τις διεθνείς υποχρεώσεις της που σχετίζονται με την Ιμβρο και την Τένεδο.